

Δημόδοκος τοῦ Πλάτωνος

www.physics.ntua.gr/mourmouras/greats/platon/

[380]

Σὺ μὲν δὴ κελεύεις με, ὦ Δημόδοκε, συμβουλεύειν ὑμῖν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι· ἐμοὶ δὲ σκοπεῖσθαι ἐπέρχεται τί ποτε δύναται ἡ σύνοδος ὑμῶν καὶ ἡ τῶν οἰομένων συμβουλεύειν ὑμῖν προθυμία καὶ ἡ ψῆφος ἣν φέρειν ἕκαστος ὑμῶν διανοεῖται. τοῦτο μὲν γάρ, εἰ μὴ ἔστιν ὀρθῶς καὶ ἐμπείρως συμβουλεύειν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι, πῶς οὐ γελοῖόν ἐστιν συνέρχεσθαι βουλευσομένους περὶ ὧν συμβουλεύειν οὐκ ἔστιν ὀρθῶς; τοῦτο δέ, εἰ μὲν ἔστιν ὀρθῶς συμβουλεύειν καὶ ἐμπείρως περὶ τῶν τοιούτων, ἐπιστήμη δ' ἀφ' ἧς ἔστιν ὀρθῶς συμβουλεύειν καὶ ἐμπείρως περὶ τούτων μηδεμία ἐστίν, πῶς οὐκ ἄτοπον; εἰ δέ τις ἐπιστήμη ἀφ' ἧς ἔστιν τὰ τοιαῦτα ὀρθῶς συμβουλεύειν, οὐκ ἀνάγκη καὶ ἐπισταμένους εἶναι τινὰς συμβουλεύειν ὀρθῶς περὶ τῶν τοιούτων; ὄντων δέ τινων ἐπισταμένων συμβουλεύειν περὶ ὧν συνέρχεσθε βουλευσόμενοι, οὐκ ἀνάγκη ἐστὶ καὶ ὑμᾶς ἦτοι ἐπίστασθαι περὶ τούτων συμβουλεύειν ἢ μὴ ἐπίστασθαι, ἢ τοὺς μὲν ἐπίστασθαι ὑμῶν, τοὺς δὲ μὴ ἐπίστασθαι; εἰ μὲν οὖν ἐπίστασθε πάντες, τί δεῖ ἔτι ὑμᾶς συνέρχεσθαι βουλευσομένους; συμβουλεύειν γὰρ ἱκανὸς ἕκαστος ὑμῶν. εἰ δ' αὖ πάντες μὴ ἐπίστασθε, πῶς ἂν δύνασθε βουλεύεσθαι; ἢ τί ὑμῖν πούργου τῆς συνόδου ταύτης εἶη ἂν μὴ δυναμένων γε βουλεύεσθαι; εἰ δὲ οἱ μὲν ἐπίστανται, οἱ δὲ οὐκ ἐπιστάμενοί εἰσιν ὑμῶν, οὗτοι δὲ συμβουλῆς δέονται, εἰ ἄρα δυνατόν ἐστιν συμβουλεύειν ἔμφρονα ἄνδρα τοῖς ἀπείροις, ἱκανὸς δῆπου ἐστὶ καὶ εἷς συμβουλεῦσαι τοῖς ἐπισταμένοις ὑμῖν. ἢ οὐ ταῦτά οἱ ἐπιστάμενοι συμβουλεύουσιν πάντες; ὥστ' ἀκούσαντας ὑμᾶς τούτου ἀπαλλάττεσθαι προσήκει. νῦν δ' οὐ ποιεῖτε τοῦτο, ἀλλὰ βούλεσθε πολλῶν συμβουλευόντων ἀκούειν. οὐ γὰρ ὑπολαμβάνετε εἰδέναι τοὺς ἐπιχειροῦντας ὑμῖν συμβουλεύειν περὶ ὧν συμβουλεύουσιν. εἰ γὰρ ὑπελαμβάνετε εἰδέναι τοὺς συμβουλεύοντας ὑμῖν, ἐνὸς μόνου ἀκούσασι ἐξήρκει ἂν ὑμῖν. τὸ οὖν συνέρχεσθαι ἀκουσομένους μὴ εἰδόντων ὡς πούργου τι ποιοῦντας, πῶς οὐκ ἄτοπόν ἐστιν; καὶ περὶ μὲν τῆς συνόδου ὑμῶν ἀπορῶ ταύτη.

[381]

Περὶ δὲ τῆς τῶν οἰομένων ὑμῖν συμβουλεύειν προθυμίας ἐκεῖνο ἄπορον· εἰ μὲν γὰρ μὴ ταῦτά συμβουλεύουσι περὶ τῶν αὐτῶν συμβουλεύοντες, πῶς ἂν πάντες καλῶς συμβουλεύοιεν, μὴ συμβουλεύοντες ἅ συμβουλεύει ὁ ὀρθῶς συμβουλεύων; ἢ πῶς ἂν οὐκ ἄτοπος εἶη ἡ προθυμία τῶν προθυμουμένων συμβουλεύειν περὶ ὧν ἀπείρως ἔχουσιν; οὐ γὰρ δὴ ἔμπειροι ὄντες προαιρήσονται συμβουλεύειν μὴ ὀρθῶς. εἰ δ' αὖ ταῦτά συμβουλεύουσι, τί δεῖ πάντας αὐτοὺς συμβουλεύειν; εἷς γὰρ αὐτῶν τὰ αὐτὰ συμβουλεύων ἱκανὸς ἔσται. τὸ οὖν τοιαῦτα προθυμεῖσθαι ἃ οὐδὲν πούργου ἂν γένοιτο, πῶς οὐ γελοῖον; οὔτε οὖν ἡ τῶν ἀπείρων προθυμία οὐκ ἂν ἄτοπος εἶη, τοιαύτη γε οὔσα, οὔτε ἔμφρονες ἂν τοιαῦτα προθυμηθεῖεν, εἰδότες ὅτι καὶ εἷς τις αὐτῶν τὸ αὐτὸ πράξει συμβουλεύων γε ὡς προσήκει. ὥστε πῶς οὐ γελοῖός ἐστιν ἡ προθυμία τῶν οἰομένων ὑμῖν συμβουλεύειν; οὐ δύναμαι εὐρεῖν.

Τὸ δὲ περὶ τῆς ψήφου ἧς φέρειν διανοεῖσθε τί δύναται, ἀπορῶ μάλιστα. πότερον γὰρ τοὺς εἰδότας συμβουλεύειν κρίνετε; ἀλλ' οὐ πλείονες ἐνὸς συμβουλεύουσιν οὐδ' ἄλλως καὶ ἄλλως περὶ τοῦ αὐτοῦ· ὥστε περὶ τούτων μὲν τὴν ψῆφον φέρειν ὑμᾶς οὐ δεήσει. ἀλλὰ τοὺς ἀπείρους καὶ ὡς μὴ δεῖ συμβουλεύοντας κρίνετε; ἢ τοῖς τοιούτοις ὡς μαινομένοις οὐκ ἐπιτρέπειν συμβουλεύειν προσήκει;

εἰ δὲ μήτε τοὺς ἐμπείρους μήτε τοὺς ἀπείρους κρινεῖτε, τίνας κρίνετε; ἀρχὴν δὲ τί δεῖ πάντως ἄλλους συμβουλευεῖν ὑμῖν, εἴπερ κρίνειν τὰ τοιαῦτα ἱκανοὶ ἐστε; εἰ δ' αὖ μὴ ἐστὲ ἱκανοί, τί καὶ δύνανται ὑμῖν αἱ ψῆφοι; ἢ πῶς οὐ γελοῖόν ἐστιν συνέρχεσθαι μὲν ὑμᾶς συμβουλευσομένους, ὡς δεομένους συμβουλίας καὶ οὐχ ἱκανοὺς ὄντας αὐτούς, συνελθόντας δὲ οἶσθαι δεῖν ψηφίζεσθαι, ὡς κρίνειν ἱκανοὺς ὄντας; οὐ γὰρ δὴ καθ' ἓνα μὲν ὄντες οὐκ οἶδατε, συνελθόντες δὲ φρόνιμοι γίγνεσθε· οὐδ' αὖ ἰδίᾳ μὲν ἀπορεῖτε, ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ αὐτὸ οὐκέτι ἀπορεῖτε, ἀλλ' ἱκανοὶ γίγνεσθε συνορᾶν ποῖα πρακτέα ἐστὶν ὑμῖν, καὶ ταῦτα παρ' οὐδενὸς μαθόντες οὐδ' αὐτοὶ εὐρόντες, ὃ ἐστὶν δεινότατον ἀπάντων. [382] οὐ γὰρ δὴ, μὴ δυνάμενοί γε συνορᾶν ἃ πρακτέον ἐστίν, κρίνειν ἱκανοὶ ἔσεσθε τὸν ὀρθῶς συμβουλευόντα περὶ τούτων ὑμῖν. οὐδ' αὖ τοῦτό γε ἐρεῖ εἷς ὢν ὁ συμβουλευὼν ὑμῖν οὗτος ὑμᾶς διδάξειν ἃ πρακτέον ὑμῖν ἐστίν, καὶ κρίνειν τοὺς κακῶς καὶ μὴ συμβουλευόντας ὑμῖν, οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ καὶ ὄντας τοσοῦτους. τοῦτο δὲ ἐκείνου οὐδὲν ἤττον ἂν φανείη δεινὸν ὄν. εἰ δὲ μήθ' ἢ σύνοδος μήθ' ὁ συμβουλευὼν ὑμῖν ἱκανοὺς κρίνειν ποιεῖ ὑμᾶς, τίς χρεια τῶν ψῆφων ἐστὶν ὑμῖν; ἢ πῶς οὐκ ἐναντιοῦται ἢ σύνοδος ὑμῶν ταῖς ψήφοις καὶ αἱ ψῆφοι τῇ τῶν συμβουλευόντων ὑμῖν προθυμίᾳ; ἢ μὲν γὰρ σύνοδος ἐστὶν ὑμῶν ὡς οὐχ ἱκανῶν ἀλλὰ συμβούλων δεομένων, αἱ δὲ ψῆφοι φέρονται ὡς οὐ συμβούλων δεομένων ἀλλὰ καὶ κρίνειν καὶ συμβουλεύειν δυναμένων. καὶ ἢ μὲν προθυμία τῶν συμβουλευόντων ὑμῖν ὡς εἰδόντων ἐστίν, αἱ δὲ παρ' ὑμῶν ψῆφοι ὡς οὐκ εἰδόντων τῶν συμβουλευόντων φέρονται. καὶ εἴ τις ὑμᾶς ἔροιτο τοὺς ψηφισαμένους, καὶ τὸν συμβουλεύσαντα ὑμῖν περὶ ὧν ἂν ψηφίσθητε, πότερον ἴστε ὅτι ἔσται οὗ ἕνεκα πράττειν διανοεῖσθε ἢ ἐψηφίσασθε, οὐκ οἶομαι ἂν φῆσαι ὑμᾶς. τί δ', εἰ γένοιτο οὗ ἕνεκα πράττειν διανοεῖσθε, ἴστε ὅτι συνοίσει τοῦτο ὑμῖν; οὐδὲ τοῦτο ἂν φῆσαι οἶομαι ὑμᾶς οὐδὲ τὸν συμβουλεύοντα ὑμῖν. τῶν ἀνθρώπων δὲ τίνα ὑπολαμβάνετε εἰδέναι τι τούτων; εἴ τις προσέροιτο ὑμᾶς, οὐδὲ τοῦτο συγχωρεῖν ἂν οἶομαι ὑμᾶς. ὅταν οὖν περὶ τῶν συμβουλευέτε ἢ τοιαῦτα οἶα ὑμῖν μὴ δῆλα εἶναι, οἳ τε ψηφίζομενοι καὶ οἳ συμβουλεύοντες ἀπειροὶ ὦσιν, εἰκότως καὶ ὑμεῖς φήσετε συμπίπτειν ἀπιστεῖν καὶ μεταμέλεσθαι πολλάκις αὐτοῖς καὶ περὶ ὧν ἂν συμβουλεύσονται καὶ περὶ ὧν ἂν ψηφίσονται. τοῖς ἀγαθοῖς δὲ τοιαῦτα συμβαίνειν οὐ προσήκει. ἴσασι γὰρ καὶ περὶ ὧν συμβουλεύουσιν ποῖά τ' ἐστίν, καὶ τοῖς πεισθεῖσιν αὐτοῖς ὅτι βεβαίως ὑπάρχει ὧν ἕνεκα συμβουλεύουσιν, καὶ ὅτι οὔτε αὐτοῖς οὔτε τοῖς πεισθεῖσιν αὐτοῖς πώποτε μεταμελήσει. περὶ τοιούτων οὖν ἔγωγε τοὺς νοῦν ἔχοντας συμβουλεύειν ἀξιοῦν ὑπελάμβανον, ἀλλ' οὐ περὶ ὧν σὺ κελεύεις με συμβουλεύειν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἐκείνων συμβουλίας τὸ τέλος εὐτυχία, ἀπὸ δὲ τῆς τούτων φλυαρίας ἀτυχία ἐστίν.

[383]

Παρεγενόμεν δ' ἀνθρώπῳ τινὶ νουθετοῦντι ἑαυτοῦ ἑταῖρον, διότι ἐπίστευεν τῷ κατηγοροῦντι οὐκ ἀκούσας τοῦ ἀπολογουμένου ἀλλὰ μόνου τοῦ κατηγοροῦντος. ἔλεγεν οὖν ὡς δεινὸν πρᾶγμα ποιοῖ καταγιγνώσκων τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε αὐτὸς παραγενόμενος οὔτε τῶν φίλων ἀκούσας παραγενομένων, οἷς εἰκὸς ἦν αὐτὸν λέγουσιν πιστεύειν· οὐδ' αὖ ἀμφοτέρων ἀκούσας, οὕτως προπετῶς ἐπίστευσε τῷ κατηγοροῦντι. δίκαιον δὲ εἶναι καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ἀκοῦσαι πρὸ τοῦ ἐπαινεῖν ἢ μέμφεσθαι, ὡσπερ καὶ τοῦ κατηγοροῦντος. πῶς γὰρ ἂν τις ἢ δίκην καλῶς δικάσαι ἢ ἀνθρώπους κατὰ τρόπον κρῖναι δύναίτο, μὴ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἀκούσας; τοὺς γὰρ λόγους παραβαλλομένους, ὡσπερ τὴν πορφύραν καὶ τὸ χρυσίον, ἄμεινον κρίνεσθαι. ἢ τίνος ἕνεκεν ἢ χρόνον ἀμφοτέροις δίδοσθαι τοῖς ἀντιδίκοις, ἢ ὀμνύειν τοὺς δικαστὰς ἀκροάσασθαι ὁμοίως ἀμφοτέρων, εἰ μὴ ὑπελάμβανεν ὁ νομοθέτης τὰς δίκας δικαιοτέρον ἂν καὶ βέλτιον κρίνεσθαι ὑπὸ

τῶν δικαστῶν; σὺ δέ μοι δοκεῖς οὐδέ τοῦτο τὸ ὑπὸ τῶν πολλῶν λεγόμενον ἀκηκοέναι. Τὸ ποῖον; ἔφη.

Μηδὲ δίκην δικάσης, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσης. καίτοι οὐκ ἂν οὕτω τοῦτο περιεφέρετο, εἰ μὴ καλῶς ἐλέγετο καὶ ὡς προσήκει. συμβουλεύω οὖν σοι, ἔφη, τοῦ λοιποῦ μὴ προπετῶς οὕτως τοὺς ἀνθρώπους μήτε μέμφεσθαι μήτ' ἐπαινεῖν.

Ὁ οὖν ἐταῖρος ἄτοπον ἔφη ἑαυτῷ καταφαίνεσθαι εἰ ἓνα μὲν γινῶναι λέγοντα πότερον ἀληθεύει ἢ ψεύδεται οὐ δυνατόν, δύο δὲ λέγοντας γινῶναι δυνατόν ἔσται· καὶ παρὰ μὲν τοῦ ἀληθῆ λέγοντος μαθεῖν οὐ δυνατόν, ὑπὸ τούτου δ' αὐτοῦ καὶ ἄλλου ψευδομένου διδαχθῆναι ταῦτα οἷόν τε· καὶ εἰ ὁ μὲν εἷς ὀρθῶς καὶ ἀληθῆ λέγων ἐμφανίσει ἃ λέγει οὐ δυνήσεται, δύο δέ, ὧν ὁ ἕτερος ψεύσεται καὶ οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖ, δυνήσονται ἐμφανίσει τοῦτο ὃ ὁ λέγων ὀρθῶς ἐμφανίσει οὐχ οἷός τ' ἦν. ἀπορῶ δ', ἔφη, κάκεῖνο, πῶς ποτε ἐμφανιοῦσι. πότερον γὰρ σιωπῶντες ἢ λέγοντες; εἰ μὲν γὰρ σιωπῶντες ἐμφανιοῦσιν, οὐδετέρου ἂν δέοι, μήτι γε ἀμφοτέρων, ἀκούειν· εἰ δὲ λέγοντες ἀμφοτέροι ἐμφανιοῦσιν, ἀμφοτέροι δὲ κατ' οὐδένα τρόπον λέγουσιν – ἐν μέρει γὰρ λέγειν ἐκάτερον ἀξιοῦσιν – πῶς ἀμφοτέρους ἐμφανίσει ἅμα οἷόν τε; εἰ γὰρ ἐμφανιοῦσιν ἅμα ἀμφοτέροι, καὶ ἐροῦσιν τότε ἅμα. τοῦτο δ' οὐκ ἔδωκεν. ὥστε λοιπόν, εἴπερ λέγοντες ἐμφανιοῦσιν, ἐκάτερος εἰπὼν ἐμφανιεῖ· καὶ ὁπότε γε ἐρεῖ ἐκάτερος, τότε καὶ ἐμφανιεῖ ἐκάτερος αὐτῶν. ὥστ' ἐρεῖ ὁ μὲν πρότερος, ὁ δ' ὕστερος· καὶ ἐμφανιεῖ ὁ μὲν πρότερος, ὁ δ' ὕστερος. καίτοι εἴπερ ταῦτο ἐν μέρει ἐμφανιοῦσιν ἐκάτεροι, τί δεῖ ἔτι τοῦ ὑστέρου ἀκούειν; ὑπὸ γὰρ τοῦ πρότερον εἰπόντος ἤδη φανερόν ἔσται.

[384]

ἐκεῖνο δ', ἔφη, εἴπερ ἀμφοτέροι ἐμφανιοῦσιν, πῶς οὐ καὶ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἐμφανιεῖ; ὧν γὰρ ὁ ἕτερος οὐκ ἐμφανιεῖ, οὗτοι ἀμφοτέροι πῶς ἂν ἐμφανίσει δύναιντο; εἰ δ' ἐκάτερος ἐμφανιεῖ, δήλον ὅτι ἐρεῖ πρότερος καὶ ἐμφανιεῖ πρότερος· ὥστ' ἐκείνου μόνου ἀκούσαντα γινῶναι πῶς ἔστιν οὐχ οἷόν τε.

Ἐγὼ γοῦν ἀκούων αὐτῶν ἠπόρουν καὶ κρίνειν οὐχ οἷός τ' ἦν· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἔφασαν οἱ παρόντες τὸν πρῶτον λέγειν ἀληθῆ. εἰ οὖν τι ἔχεις συμβάλλεσθαι μοι περὶ τούτων, πότερόν ἐστιν ἐνὸς λέγοντος γινῶναι τί λέγει, ἢ προσδεῖται τοῦ ἀντερουῖντος, εἰ μέλλει τις γνώσεσθαι πότερον ὀρθῶς λέγει· ἢ οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀμφοτέρων ἀκούειν. ἢ πῶς νομίζεις;

Πρῶτην τις ἐνεκάλει ἀνθρώπων τινὶ ὅτι αὐτῷ ἀργύριον χρῆσαι οὐκ ἠθέλησεν οὐδὲ πιστεῦσαι. κάκεῖνος μὲν ᾧ ἐνεκάλει, ἀπελογεῖτο· ἄλλος δὲ τις τῶν παρόντων ἠρώτησε τὸν ἐγκαλοῦντα πότερον ὁ μὲν μὴ πιστεύσας αὐτῷ μηδὲ χρήσας ἤμαρτεν· σὺ δ', ἔφη, οὐ πείσας σοι χρῆσαι οὐχ ἡμάρτηκας; ὁ δέ, Τί γὰρ ἤμαρτον; εἶπεν.

{ – } Πότερος δ', ἔφη, σοι δοκεῖ ἀμαρτάνειν; ὁ ἀποτυχῶν ὧν ἠθέλεν ἢ ὁ μή;

{ – } Ὁ ἀποτυχῶν, εἶπεν.

{ – } Οὐκοῦν, εἶπεν, σὺ μὲν ἀπέτυχες, χρήσασθαι ἐθέλων; ὁ δὲ σοι μὴ προέσθαι, οὐκ ἀπέτυχε τούτου;

{ – } Ναί, εἶπεν· ἀλλ' ἐγὼ τί ἤμαρτον, καὶ εἰ μὴ ἐκεῖνός μοι ἔδωκεν;

{ – } Ὅτι εἰ μὲν ἐδέου αὐτοῦ, ἔφη, ὧν οὐκ ἐχρῆν, πῶς οὐκ οἶει ἀμαρτάνειν; ἐκεῖνος δὲ ὁ μὴ προέμενος ὀρθῶς ἔπραξεν. εἰ δὲ ὧν χρῆν ἐδέου αὐτοῦ, ἀποτυχῶν τούτου, πῶς οὐχ ἤμαρτες ἐξ ἀνάγκης;

{ – } Ἴσως, εἶπεν. ἀλλ' ἐκεῖνος πῶς οὐχ ἤμαρτεν, ὁ μὴ πιστεύσας μοι;

{ – } Ἄρ' οὖν, ἔφη, εἰ προσωμίλησας αὐτῷ ὡς προσήκει, οὐκ ἂν ἤμαρτες οὐδέν;

{ – } Οὐ γὰρ δὴ.

{ – } Νῦν ἄρα οὐχ ὡς προσήκει αὐτῷ προσωμίλησας.

{ – } Φαίνομαι, εἶπεῖν.

{ – } Εἰ οὖν ὡς μὴ προσήκει ὁμιλοῦντός σου μὴ ἐπέισθη, πῶς ἂν δικαίως ἐγκαλοῖης ἐκείνῳ;

{ – } Οὐκ ἔχω εἶπεῖν.

{ – } Οὐδὲ ὅτι τοῖς κακῶς χρωμένοις οὐ προσεκτέον ἐστὶν ἔχεις εἶπεῖν;

{ – } Καὶ μάλ', ἔφη, τοῦτό γε.

{ – } Ἄλλ' οὖν οὐχ οἱ ὡς οὐ προσήκει ὁμιλοῦντες, ἔφη, κακῶς χρῆσθαί σοι δοκοῦσιν;

{ – } Ἐμοιγε, ἔφη.

{ – } Τί οὖν ἤμαρτεν εἴ σοι μὴ προσέσχεν κακῶς χρωμένῳ;

{ – } Οὐδὲν φαίνεται, εἶπεῖν.

{ – } Τί οὖν ποτε οἱ ἄνθρωποι, ἔφη, τοιαῦτα ἐγκαλοῦσιν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τοῖς μὲν μὴ πεισθεῖσιν αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἐπέισθησαν μέμφονται, αὐτοῖς δέ, ὅτι οὐκ ἐπείσαν, οὐδ' ὅτι οὐκ ἐγκαλοῦσιν;

[385]

{ – } Καὶ ἄλλος τις παρών, Ὅταν τε γάρ τις, ἔφη, εὖ χρησιγαί τῷ καὶ βοηθήσῃ, εἶτα ἀξίων αὐτῷ ὁμοίως χρῆσασθαι μὴ τυγχάνῃ τούτου, πῶς οὐκ εἰκότως μέμφοιτ' ἂν ὁ τοιοῦτος;

{ – } Οὐκοῦν ἔφη, ὃν ἀξιοῖ ὁμοίως αὐτῷ χρῆσθαι, ἥτοι δυνατός ἐστὶν χρῆσθαι αὐτῷ καλῶς ἢ οὐ δυνατός; καὶ εἰ μὲν μὴ δυνατός ἐστὶν, πῶς ἂν καλῶς ἀξιοίῃ, ἀξίων αὐτὸν ὃ οὐ δυνατός ἐστὶν; εἰ δὲ δυνατός ἐστὶν, πῶς τοιοῦτον ἄνθρωπον οὐκ ἔπεισεν; ἢ πῶς τοιαῦτα λέγοντες καλῶς λέγουσιν;

{ – } Ἀλλὰ νῆ Δί', ἔφη, τοῦτο δεῖ ἐγκαλεῖν, ὅπως οὗτός τε τοῦ λοιποῦ βέλτιον χρῆται αὐτῷ, καὶ οἱ ἄλλοι φίλοι ἀκούσαντες αὐτοῦ ἐγκαλοῦντος.

{ – } Βέλτιον δὲ χρῆσθαι, ἔφη, οἷε τινὰς ἀκούοντας ὀρθῶς λέγοντος καὶ ἀξιοῦντος, ἢ ἀμαρτάνοντος;

{ – } Ὅρθῶς λέγοντος, ἔφη.

{ – } Ὅ δέ γε οὐκ ὀρθῶς ἀξιοῦν ἐδόκει σοι;

{ – } Ναί, ἔφη.

{ – } Πῶς οὖν ἀκούοντες τοιαῦτα ἐγκαλοῦντος βέλτιον χρῆσονται;

{ – } Οὐδαμῶς, ἔφη.

{ – } Τοῦ οὖν ἔνεκα τοιαῦτά τις ἐγκαλεῖ;

{ – } Ἀνευρεῖν ἔφη οὐκ ἂν δύνασθαι.

Ἀνθρώπου τις κατηγορεῖ εὐθήθειαν ὅτι ταχέως καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀνθρώποις λέγουσι πιστεύει. πολίταις μὲν γὰρ καὶ οἰκείους λέγουσιν πιστεύειν εἰκός ἐστιν· τοιούτοις δ' ἀνθρώποις οὐς οὔτε εἶδεν οὔτε ἤκουσεν πρότερον αὐτῶν, πιστεύειν, καὶ ταῦτα οὐκ ἀγνοοῦντα ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ἀλαζόνες καὶ πονηροί, ἠλιθιότητος σημεῖον οὐ μικρὸν εἶναι. Καὶ τῶν παρόντων τις ἔφη, Ἐγὼ δὲ ὦμην σὲ τὸν ταχὺ καὶ τοῦ τυχόντος ἂν αἰσθανόμενον πολλοῦ νομίζειν ἄξιον εἶναι μᾶλλον ἢ τὸν βραδέως.

{ – } Καὶ γὰρ νομίζω, εἶπεν ἐκεῖνος.

{ – } Τί οὖν, ἔφη, ἐγκαλεῖς εἰ ταχὺ καὶ τοῖς τυχοῦσιν πιστεύει τάληθῆ λέγουσιν;

{ – } Ἄλλ' οὐ τοῦτο ἐγκαλῶ, εἰπεῖν, ἀλλ' ὅτι πιστεύει ταχέως ψευδῆ λέγουσιν.

{ – } Εἰ δ' ἐν πλείονι χρόνῳ καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐπίστευε καὶ ἠτιᾶτο, οὐκ ἂν ἐνεκάλεσας αὐτῷ μᾶλλον;

{ – } Ἐγὼ γ' ἂν, εἰπεῖν.

{ – } Ἄρα διότι γε βραδέως καὶ οὐ τοῖς τυχοῦσιν ἐπίστευεν;

{ – } Μὰ Δί', εἶπεν.

{ – } Οὐ γὰρ οἴμαι γ', ἔφη, διὰ τοῦτ' ἐγκαλεῖν ἀνθρώπῳ ἄξιον εἶναι ὑπολαμβάνεις, ἀλλὰ διότι πιστεύει λέγουσιν ἄπιστα.

{ – } Ἐγὼ γ', εἰπεῖν.

{ – } Πότερον οὖν, ἔφη, διὰ μὲν τὸ βραδέως καὶ μὴ τοῖς τυχοῦσιν πιστεύειν οὐκ οἶει ἄξιον εἶναι ἐγκαλεῖν αὐτῷ, διὰ δὲ τὸ ταχέως καὶ τοῖς τυχοῦσι πιστεύειν ἄξιον;

{ – } Οὐκ ἔγωγ', εἰπεῖν.

{ – } Τί οὖν, ἔφη, ἐγκαλεῖς αὐτῷ;

{ – } Ὅτι ἀμαρτάνει, πρὸ τοῦ σκέψασθαι ταχέως πιστεύων τοῖς τυχοῦσιν.

[386]

{ – } Ἄλλ' εἰ βραδέως ἐπίστευσεν πρὸ τοῦ σκέψασθαι, οὐκ ἂν ἠμάρτανεν;

{ – } Μὰ Δί', εἶπεν, ἀλλὰ καὶ οὕτως ἠμάρτανεν ἂν οὐδὲν ἤττον. ἀλλ' οὐ τοῖς τυχοῦσιν οἴμαι δεῖν πιστεύειν.

{ – } Εἰ δὲ μὴ πιστεύειν τοῖς τυχοῦσιν, ἔφη, οἶει δεῖν, ἀλλὰ τοῖς ἀγνώσιν πῶς προσήκει ταχέως πιστεύειν; ἀλλὰ πρότερον οἶει δεῖν σκέψασθαι εἰ ἀληθῆ λέγουσιν.

{ – } Ἐγὼ γ', εἶπεν.

{ – } Ἐπεὶ οἰκείων καὶ συνήθων, ἔφη, ὄντων οὐ δεῖ σκοπεῖσθαι εἰ λέγουσιν ἀληθῆ.

{ – } Ἐγὼ μὲν φαίην ἂν, εἰπεῖν.

{ – } Ἴσως γὰρ καὶ τούτων τινές, ἔφη, λέγουσιν ἄπιστα.

{ – } Καὶ μάλα, εἶπεν.

{ – } Τί οὖν μᾶλλον, ἔφη, τοῖς οἰκείοις καὶ συνήθεσιν εἰκὸς πιστεύειν, ἢ τοῖς τυχοῦσιν ἔστιν;

{ – } Οὐκ ἔχω, ἔφη, εἰπεῖν.

{ – } Τί δ'; εἰ οὐ μᾶλλον τοῖς οἰκείοις πιστεύειν δεῖ ἢ τοῖς τυχοῦσιν, οὐκ ἀπίστους αὐτοὺς δεῖ νομίζειν μᾶλλον ἢ τοὺς τυχόντας;

{ – } Πῶς γὰρ οὐκ; ἔφη.

{ – } Ἐὰν οὖν τοῖς μὲν οἰκεῖοι ᾧσιν, τοῖς δ' ἀγνώτες, πῶς οὐ δεήσει τοὺς αὐτοὺς μᾶλλον αὐτῷ πιστοὺς νομίζειν; οὐ γὰρ ὁμοίως πιστοὺς αὐτοὺς δεῖ νομίζειν τοὺς οἰκείους καὶ τοὺς ἀγνώτας, ὡς φής.

{ – } Οὐκ ἀρέσκει μοι, εἰπεῖν.

{ – } Ὅμοίως δ', ἔφη, καὶ τὰ λεγόμενα ὑπ' αὐτῶν οἱ μὲν πιστεύουσιν, οἱ δ' οὐ πιστὰ ἠγήσονται, καὶ οὐδέτεροι ἀμαρτήσονται αὐτῶν.

{ – } Ἄτοπον καὶ τοῦτ', εἰπεῖν.

{ – } Ἐπειτα, ἔφη, εἰ ταῦτὰ λέγουσιν οἱ οἰκεῖοι καὶ οἱ τυχόντες, πῶς οὐχ ὁμοίως τὰ λεγόμενα πιστὰ εἶη ἂν ἢ ἄπιστα;

{ – } Ἀνάγκη, εἶπεν.

{ – } Οὐκοῦν καὶ τοῖς λέγουσιν αὐτὰ ὁμοίως πιστευτέον λέγουσιν αὐτά;

{ – } Πιθανόν, εἶπεν. Ταῦτ' οὖν λεγόντων αὐτῶν ἠπόρουν τίσιν ποτὲ δεῖ πιστεύειν καὶ τίσιν οὐ, καὶ πότερον τοῖς πιστοῖς καὶ τοῖς εἰδόσι περὶ ᾧν λέγουσιν ἢ τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς γνωρίμοις. περὶ τούτων οὖν πῶς σὺ νομίζεις;